

Medborgardialog rörande omorganisation av grundskolan 13 juni och 19 juni.

Ordföranden för barn -och utbildningsnämnden Carl-Johan Torstensson hälsar välkommen tillsammans med vice ordföranden Helene Cranser och förvaltningschef för barn och utbildningsförvaltningen Christer Carlsson.

Inledning av Carl-Johan Torstensson

Det började en gång för 25 år sedan när vi införde något som vi kallar skola 2000 eller Håbo skolan här i Håbo kommun. Det innebar att många skolor byggdes om här i Håbo. I det här konceptet ingick att man skulle ha hela grundskolan i samma skola dvs årskurs F-9. Det där har varit lite problematiskt på olika sätt. Bland annat har flera klassrummen varit väldigt små och lokalerna var anpassade till en annan typ av pedagogik. Det är olika resultat på olika skolor i kommunen framförallt på högstadiet. De skolor som har små högstadium har halkat efter vår största skola som har ett stort högstadium. I dagsläget har vi 5 skolor (inklusive Lunaskolan) som har alla årskurserna och en skola som har årskurserna F-6. Futurum har 4 klasser i varje årskurs. De andra skolorna har 2 klasser i varje årskurs.

Skolorna i Håbo kommun är dyrare per skolplats än likvärdiga kommuner. Vi ser även en obalans mellan de olika skolornas resultat. En annat problem är att det varit svårt att rekrytera lärare till skolor med små högstadium eftersom det svårt att erbjuda heltidstjänster. Det finns därför en brist på behöriga lärare på de skolor som har små högstadium.

Tidigt 2023 gav nämnden förvaltningen i uppdrag att utreda en ny organisation för våra skolor där de skolor som skulle ha högstadium skulle vara 4 parallella. Förvaltningen har nu utrett förutsättningarna tillsammans med fastighetsförvaltningen för att komma fram till den bästa lösningen för eleverna. Under våren har politikern och kommunalråd och nämndens ordförande besökt samtliga skolor för att se vad som behöver göras och vilka förutsättningar man har att bedriva undervisning där.

Gröna dalen och Västerängen är framför allt lämpliga till verksamhet i årskurs F-6 medan Gransäter lämpar sig för högstadieverksamhet efter vissa ombyggnader. Vi behöver anpassa dessa skolor till en mycket bättre lärmiljö än vad vi har idag. Det tar tid att bygga om saker och ting. Vi kommer därför inte kunna införa den nya organisationen förrän tidigast hösten 2025.

De skolor som inte berörs alls av den här förändringen är Slottsskolan och Futurum. Nämnden har nu också fattat ett inriktningsbeslut för att förvaltningen ska kunna börja med planering och projektering inför det här. Det slutgiltiga beslutet kommer att tas i kommunfullmäktige.

Hur den här organisationsförändringen ska gå till kommer förvaltningen nu arbeta vidare med. Föräldraråd kommer att inrättas på de berörda skolorna för att få in synpunkter rörande t.ex. tidsplan. Inga förändringar startar förrän tidigast höstterminen 2025. Vår tro och förhoppning från politiken är att den här förändringen kommer innebära att våra elever kommer att uppnå bättre resultat. Vår tidigare förhoppning att vi även ska kunna spara pengar på den här nya organisationen tror vi inte på

längre, vi tror att det kommer kosta ungefär lika mycket. Parallellt pågår diskussion om en ny skola som kan påbörjas om 5-10 år beroende på befolkningsprognoserna. Det blir troligen i östra delen av Bålsta.

Presentation av Christer Carlsson, förvaltningschef

Vi såg att resultaten i våra skolor inte ligger på nivå med vad vår kommun borde prestera utifrån socioekonomiska index. Vi har förutsättningar att prestera över rikssnittet i kommunen.

Bland elever i årskurs 6 om når målen i alla ämnen ligger vi under rikssnittet (*se bild elever i åk 6 som nått målen i alla ämnen*).

I dagsläget ligger vi även under rikssnittet i åk 9 och en bra bit från liknande kommuner. (*se bild elever i åk 9 som nått målen i alla ämnen*)

Resultatet skiljer mycket mellan våra olika skolor. (*se bild elever i åk 9 som når alla ämnen per skola*)

Kostar skolorna i Håbo kommun mer än liknande kommuner? Ja, men de summorna som läggs på den faktiska undervisning motsvarar rikssnittet. (*Se bild kostnad för undervisning i kommunala grundskolan*)

Når man högre mål genom att skapa större skolenheter? SCB har gjort en analys och visade ett statistiskt samband att större enheter har bättre resultat. Det går inte att peka ut en optimal storlek på skola. Det finns ett antal faktorer som bildar förutsättningarna. (*se bild Finns samband mellan skolstorlek och resultat*)

1. Externa faktorer- t.ex. avstånd och säkra skolvägar
2. Miljöfaktorer- t.ex. inne och utemiljöer, flexibel lokalanvändning
3. Interna faktorer – Lärarnas sammansättning, elevhälsa, tillgänglighet etc.

(*Se bild Vilka faktorer spelar in?*)

Sedan Skola 2000 har det hänt mycket statliga regleringar som gör att vi har mycket fler ämneslärare som ska vara utbildade i det de undervisar i och vi har inte längre klasslärare.

Ur ett organisatoriskt perspektiv finns det samordningsfördelar om flera elever delar på interna resurser och ytor. Om eleverna är spridda över flera stadier så blir det svårare att dela på resurserna. Om man vill ha förutsättningarna behöver man söka god volym på stadienivå.

På Gransätterskolan har vi idag väldigt svårt att separera åldrarna och skapa trygga miljöer för olika åldersgrupper. Gransätterskolan är byggd enligt gammal modell. Om vi ska ha högstadiet på Gransäter behöver den anpassas men det är den skola som är bäst lämpad att bli högstadium.

Av våra totala resurser som vi lägger på skolan vill vi ha så mycket som möjligt på pedagogik och klassrum.

Barn och utbildningsförvaltningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen har varit ute och tittat på de byggnadstekniska faktorerna och många skolor saknar väsentliga lokaler idag. Till exempel saknar Västerängsskolan matsal och kök och Gröna Dalen saknar idrottsvall. Detta finns nu med i budget inför 2025. Det är unison politisk enighet att det här kommer bli av den här gången.

I många av våra skolor behöver även utemiljön utvecklas för att skapa en tillgänglig lärmiljö.

Förutsättningarna framåt

Utgångsläget är den organisatoriska kapacitet dvs vad våra skolor är anpassade för att klara. Antalet elever som tas emot måste stämma över alla årskurser. Det går inte att ta in fler än vad de högre stadierna klarar av. (se bild *Organisatorisk kapacitet*)

Vi har fler sökande till Futurum än vad vi har plats för. Det finns därför många som inte får sitt förstahandsval. Vi ser även att kommunen kommer att expandera befolkningsmässigt i den delen av Bålsta.

Befolkningsutvecklingen är svår att förutse men enligt den nationella prognosen så kommer befolkningen inte öka lika mycket om tidigare prognoser. Det är svårt att säga vad som händer. Oavsett måste vi planera för en ny skola i den östra delen av centralorten.

Samhällsbyggnadsförvaltningen arbetar med den här typen av planering. Vi arbetar nära dem för att få det här rätt i tid.

Det kommer även växa i Skokloster och Raoul Wallenbergskolan har lagt ner. Nu behöver vi planera för att bygga ut Slottskolan i Skokloster.

En förändring kan göras på olika sätt. Vi behöver diskutera vad som blir bäst utifrån barnperspektivet hur detta ska göras och även väga in hur lärandet ska fungera under tiden.

Frågor från allmänheten 2024-06-13

Vad händer med Aspen?

Svar: Det finns planer på att undersöka etablering av en resursskola istället.

Matsal i Västerängsskolan. Vad händer i den frågan?

Svar: Matsal kommer att byggas. Det ligger i budgetförslaget.

Hur tänker ni kring att förebygga gängbildning om det ska bli stora högstadieskolor?

Svar: Vi samarbetar med Socialtjänsten och kommer att avsätta medel. Det är en prioriterad fråga.

Det är bekymmer med lokalerna på Gröna Dalen och det är trångt i klassrummet. Hur kommer det att tas omhand?

Svar: Det är ett arbete som sker i samarbete med fastighet. Vi jobbar långsiktigt med att ta hand om lokalerna.

Betyder det här att man måste byta skola under sin skolgång?

Svar: Ja, så blir det om man går från en låg- och mellanstadieskola till en högstadieskola.

En lösning på platsbristen på Viby/Futurum fanns tidigare då man skulle bygga en ny skola. Har något ändrats gällande det?

Svar: Samhällsbyggnad/fastighet har konstaterat att den största delen av Vibyskolan går att använda och just nu ser man över om man också kan använda Viby förskola som skolbyggnad. Planen är att Viby blir en F-3 skola med två paralleller och att de gamla lokalerna renoveras.

Jag var på mötet på Futurum om Vibyskolan och då fick vi veta att det var gott om plats på Futurum för Vibyeleverna. I kapacitetsplanen såg det inte ut så.

Svar: Vi har en trång sektor i mellanstadiet just nu p g a att intaget har varit större på lågstadiet än det egentligen finns kapacitet för, men det är just nu.

Hur kommer föräldraråden att se ut och hur bjuds man in till dem?

Svar: Förvaltningen arbetar tillsammans med politiker och föräldraråd med att lägga en plan för att göra strukturförändringen. Just nu är detaljerna inte klara kring utformningen av föräldraråden.

Hur ska det här finansieras? Det blir stora kostnader för lokaler.

Svar: Ombyggnationer av skolorna är investeringar, alltså kostnader som delas upp på många år. Många av skollokaler har ett eftersatt underhåll och måste renoveras oavsett.

Har informationen om det här mötet skickat till vårdnadshavare på förskolorna också?

Svar: Nej,

Hur blir det med personalen? Öka eller minska?

Svar: Det totala antalet tjänster utifrån timplanen påverkas inte.

Vad händer med inköpsstoppet?

Svar: Vi har ett intensivt arbete för att få vår ekonomi i balans. Sådant som är ett "måste" i verksamheten köps in.

På förra medborgardialogen var ekonomin i fokus och nu är det mer samtal om måluppfyllelse och pedagogisk vinning.

Svar: Ekonomin är en del i strukturförändringen, men den pedagogiska delen väger väldigt starkt.

Vad händer med elever som hamnar precis i brytpunkten när en strukturförändring sker, t ex en elev som börjar åk 6 i Gransäter hösten 2025. Ska den eleven flytta till Västerängen och sen tillbaka till Gransäter efter ett år?

Svar: Det är sådana frågor som är viktiga att vi lyfter tillsammans så vi kan få en så bra övergång som möjligt.

När kommer föräldraråden starta igång?

Svar: I höst kommer frågan att lyftas på föräldraråden på skolorna. Det finns föräldraråd på de flesta skolor redan nu.

Är tanken att Gröna Dalens och Västerängens högstadier flyttar till Gransäter? Blir det alltså 6 klasser där i varje årskurs?

Svar: Ja

Kommer ni göra något med Aspen redan 2025?

Svar: Aspen är inte berörd av den här utredningen som handlar om att skolstrukturen förändras med inriktning två större högstadieskolor, däremot kommer en utredning om att etablera en resursskola istället för Aspen att ske.

Ett medskick från en förälder inför fortsatt arbete:

Viktigt att övergången fungerar bra när elever kommer att byta skola under sin skolgång.

Frågor från allmänheten 2024-06-19

Hur förankrad är förändringen i verksamheten ?

Svar: En del i det här arbetet är att förvaltningen varit ute och träffat personalen i olika verksamheten och haft dialog inför de här förändringarna. Vi upplever att det finns en stor förståelse för att vi behöver göra något men vi kan ha olika uppfattning vad det är.

Jag tyckte inte att det var tydligt i statistik att det måste vara högstadiet som är större och inte bara skolan.

Svar: Om man sprider resurser över alla årskurser blir det svårare att samordna den. Om en skola är mer heterogen så blir det lättare. Framför allt högstadiet är mer beroende av en heterogen elevgrupp eftersom det annars blir svårt att rekrytera ämneslärare när man inte kan erbjuda heltid.

Den här kommunen har haft väldigt svängningar i politiken hur skolorna ska bedrivas. Vi har gått via skola 2000. Vad finns det för belägg att vi hamnar rätt den här gången och inte behöver omstrukturera om 10 år igen?

Svar: I det här fallet är politiken helt överens om den här förändringen.

Hur ser det ut med andelen behöriga lärare i Håbo i jämförelse med övriga Sverige och hur ser antalet behöriga lärare ut på Futurum i förhållande till de övriga skolorna?

Svar: Man ska vara försiktig med de officiella måtten. Vi har inte data hur mycket av vår faktiska undervisning som genomförs av lärare som är behöriga i just det ämnet. Idag mäts bara andelen behöriga lärare i minst ett ämne. Det blir inte med automatik den skola med mest behöriga lärare som har bäst resultat. Måluppfyllnaden är ju kopplad till fler faktorer. Vi är dock inte en kommun som ligger märkbart dåligt till i andelen behöriga lärare annat än i fritidshemmet och på förskolorna.

Ni pratade om att Futurum ligger bättre betygmässigt än de andra skolorna. Har ni kontrollerat hur elever från Futurum klarar sig i jämförelse med elever från Gransätterskolan och Gröna dalen när de börjar gymnasiet?

Svar: Vi tittar på sådana här saker som hur ser betygsättningen ut i förhållande till de nationella proven. Där visar det sig att Håbo kommun har märkbara avvikelser i endel ämnen där vi sätter högre betyg än vad de nationella proven visar. Vi skiljer oss där. Det är framför allt matematik som avviker. Vi jobbar mycket inom skolan men de här sakerna. Det här är en process som vi behöver jobba mycket med inom det systematiska kvalitetsarbetet. Även från statens sida håller man på att förändra förfarandet genom att införa central rättning av nationella prov. Man behöver söka förklaringar innan vi åter är synkroniserade i ett gemensamt förhållningssätt i att sätta betyg på ett koordinerat sätt.

Ni har börjat titta på ombyggnationerna. Vi har resterna av Skola 2000 i våra lokaler. Hur mycket dialog kommer det vara med lärare. Jag har uppmärksammat att man inte alltid i andra kommuner haft dialog om t.ex. NO salar så att de anpassas till undervisningen och inte behöver byggas om igen senare.

Svar: Det är klart att vi ska utnyttja professionen till hjälp i det här.

Ni pratar också om att ni förmodligen vill bygga i en skola i Kalmarsand eller däromkring. Kommer det vara en F-6 skola eller mer

Svar: Vi har inte börjat planera det än men jag tänker att vi börjar med en F-3 skola som sedan byggs ut gradvis om det finns elevunderlag. Antagligen kommer vi inte bygga för alla stadier på en gång.

Vi måste utgå från de förutsättningar vi har men det finns endel kommuner som har klustrat ihop förskolor och F-3 under gemensamt rektorsskap. Det finns en rad olika alternativ beroende på hur befolkningsförändringen kommer att se ut. Det är viktigt att vi är aktiva och tittar vad som byggs och vilken typ av befolkning som flyttar in och vilken rotation finns i bostadsmarknaden.

Det är oroväckande stor omsättning på lärare och skolledare för tillfället. Finns det skäl att tro att det beror på den förestående omstruktureringen.

Svar: Det går inte att säga helt säkert men det finns en närmare anledning. Vi har haft en ekonomisk situation som skapat omfattande oro i verksamheten och som sätter igång dominoeffekter vilket gör att personer själva väljer att sluta. Det har varit en svår och jobbig process och påverkat medarbetare.

Det pratas om barnperspektiv hit och dit. Förut sas det att det här skulle vara klart nu till höst. Nu säger ni hösten 2025. Är det inte bättre att planera och kolla innan ni göra det här? Jag tror att det kan skapa oro bland eleverna som påverkar måluppfyllnaden. Är det inte bättre att tänka först istället för att allt ska gå så snabbt.

Svar: De resultat vi har med i presentationen är inte kopplade till den här utredningen. Vi vill ju se till att den här omorganisationen går så snabbt och smärtfritt som möjligt eftersom vi tror att slutresultatet blir mycket bättre för våra elever.

En sak som påverkat resultaten i år är att vi varit i en period med extremt många störningar i verksamheten t.ex. vattenskadan på Gransätterskolan där många elever behövde omlokaliseras till andra lokaler. Det har stört våra elevers förutsättningar att nå målen. Vi har ombyggnader på Futurum. Störningar på Gröna Dalen pga vattenskador. Det har varit en enorm anspänning att hamna i fas och det har självklart påverkat våra barn och elever.

Inspel från rektor på Gröna Dalen: På samma sätt som man har medborgardialoger med föräldrarna så bör vi ha dialoger med de äldre eleverna så att de också får känna sig som medskapare och på det sättet kommer vi också minska deras oro i den här processen.

Alla partier är överens om att det behöver göras en förändring. Är alla överens om just den här förändringen ?

Svar: Ja

Det är många som slutar nu, framför allt på Futurum. De som fått bli ta över deras uppdrag har de fått välja vilka uppdrag de har fått ta eller har de bara blivit omplacerade?

Svar: Det finns en årlig process med rotation på personer som inte är behöriga och som skolan därför måste söka behörig ersättare för. Detta samverkas med fackliga och rektorer. Det finns även visstidsanställda vars uppdrag går ut till sommaren. Vissa av dem kommer bli återanställda kopplade till barn i behov av särskilt stöd. Det här gör utifrån arbetsrätten men är inte alltid så bra utifrån skolperspektiv med en rotation på personer som arbetar med eleverna.

Vi har många nyanlända elever i kommunen. Många kommuner har ett forum för nyanlända. Det har vi tagit bort och nu ska de ut direkt i klass och klara alla ämnena. Stämmer det här med lagarna ?

Svar: Det stämmer med lagen. Håbo kommun har extremt liten tillströmning av nyanlända. Till skillnad från tidigare finns det inte några särskilda medel att hantera nyanlända. De behöver nu rymmas i vårt grunduppdrag. Vi ska göra särskilda anpassningar för nyanlända t.ex. studiestöd på modersmålet. Vi behöver ha studios på våra skolor där de här kan få extra stöd med svenska språket.

Vi är ett läge när flyktingströmmarna är så små att direktintegration kan fungera bättre. Förutsatt att vi har rätt förutsättningar.

Har ni funderat på att ha en högstadieskola i Skokloster?

Svar: Nej, det finns inte elevunderlag för en högstadieskola. Däremot så kommer vi projektering att bygga ut för de yngre årskurserna. Äldre barn klarar också resor bättre än yngre barn.

Vi har en hel del hemmasittare idag. Om skolan är större- finns det större chans att de kommer till skolan eller större risk att fler blir hemmasittare?

Svar: Det finns mycket underlag i de här frågorna. Det är många olika bakomliggande orsaker till att en elev får hög problematisk frånvaro och varje orsak behöver hanteras för sig. Ibland ligger faktorer i vår egen organisation och ibland i andra sammanhang. Kommunen satsar aktivt på samarbete mellan skolan, elevhälsa och socialtjänsten (TSI- Tidiga samordnare insatser) och även skolsociala team som finansieras med statsbidrag. Vi arbetar på att få igång det här arbetet på alla skolor med ett helhetsperspektiv på både barn och familj. Vi bygger vidare och försöker skapa samverkan med fler parter.

Förra gången fick vi fråga hur vi tänker till Aspen på Gransätterskolan. Att ha dem som en kommungemensam undervisningsgrupp är lite problematiskt i sig. Vi överväger att organisera om det till en resursskola. Det gör det möjligt för föräldrar att söka direkt dit. Vi har tittat på Aspen och bedömt att vi behöver utveckla lokalsituationen och förutsättningarna.

Är man rädd att kriminaliteten kommer öka om vi sätter alla elever på samma plats? Kan skolan bli en rekryteringsforum

Svar: Skolan har som en del i sitt uppdrag ett fostrans uppdrag och ett demokratiskt uppdrag. Jag tror att det är viktigare hur skolan arbetar med det här uppdraget och inte hur organisationen ser ut. I vår samverkansmodell ingår polisen där vi har regelbundna möten och samverkar runt insatser.

Det finns också en risk att kriminalitet smittar lägre årskurser om man blandar elever i olika åldrar.

Inspel från huvudskyddsombudet: Det finns kommuner där man gjort den här förändringar att dela på högstadiet och mellanstadiet och där man då ser att kriminaliteten minskar i lägre åldrar. Om man sårar på mellanstadiet och högstadiet så kan man minska rekryteringen. På Futurum är högstadiet och mellanstadiet mer separerat än på de andra skolorna.